

Akademik Beklentilere ?li?kin Stres Envanteri

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Akademik Beklentilere ?li?kin Stres Envanteri*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16501>

Özet

Akademik Beklentilere İlişkin Stres Envanteri, bireylerin akademik yaşamlarında karşılaştıkları beklentilerden kaynaklanan baskı ve gerginlik düzeylerini ölçmek amacıyla Türkçeye uyarlama çalışması yapılmış psikometrik bir araçtır. Ölçek, özellikle öğrencilerin hem kendilerine yönelik içsel standartlardan hem de aile ve öğretmen gibi dışsal kaynaklardan gelen akademik taleplere nasıl tepki verdiğini değerlendirmeyi hedefler. Kelecioğlu ve Bilge (2009) tarafından gerçekleştirilen bu uyarlama çalışması, envanterin Türkçe kültüründe geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olarak kullanılabileceğini göstermiştir.

Dokuz maddeden ve iki alt boyuttan oluşan bu envanter, akademik bağlamda yaşanan stresin kaynaklarını tanımlamada ve bu stresle başa çıkma mekanizmalarını incelemeye araştırmacılara önemli bir zemin sunmaktadır. Ölçek, 5'li Likert tipi derecelendirme kullanılarak uygulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Akademik beklentiler, stres envanteri, psikolojik ölçüm, ölçek uyarlaması, öğrenci sağlığı, akademik başarı, Kelecioğlu, Bilge.

Yazarlar

Hülya Kelecioğlu, Figen Bilge.

Amaç

Akademik Beklentilere İlişkin Stres Envanterinin temel amacı, öğrencilerin akademik başarıya ulaşma yolunda hissettikleri baskının derecesini ve kaynağını nicel olarak tespit etmektir. Bu envanter, özellikle yüksek standartlar ve beklentiler nedeniyle ortaya çıkan psikolojik gerginlik düzeylerini belirlemeye odaklanmıştır.

Ölçeğin uyarlama süreci, orijinal envanterin yapısal özelliklerini ve ölçtüğü psikolojik yapıyı Türk örneğinde doğrulamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu sayede, akademik stresin öğrenci başarısı, motivasyonu ve genel refahı üzerindeki etkilerini inceleyen araştırmalar için güvenilir bir araç sağlanmıştır.

Yapı

Envanter, akademik beklentilerden kaynaklanan stresi iki temel psikolojik yapı altında incelemektedir. Bu yapı, bireyin dış çevreden gelen taleplere (aile, öğretmen) verdiği tepkiler ile bireyin kendi kendine yüklediği içsel standartlara verdiği tepkiler arasındaki ayrım vurgular.

Ölçeğin ölçtüğü yapılar, akademik baskının iki ana kaynağını temsil eder:

Dışsal Beklentiler: Aile üyeleri veya öğretmenler gibi önemli figürlerin öğrenciyi yüklediği beklentiler ve bu talepleri karşılayamama korkusu.

İçsel Beklentiler: Bireyin kendi kendine belirlediği yüksek standartlar, mükemmeliyetçilik eğilimleri ve bu standartlara ulaşamama durumunda yaşanan kaygı ve suçluluk hissi.

Geçerlik

Akademik Beklentilere İlişkin Stres Envanterinin Türkçe uyarlama çalışmasında, ölçeğin yapısal geçerlik kanıtlarını desteklemek amacıyla iç tutarlılık analizleri kullanılmıştır. İç tutarlılık katsayısı, maddelerin aynı yapıyı ölçme derecesini göstermektedir.

Yapılan analizler sonucunda, ölçeğin genel puanı için Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı değeri **.81** olarak bulunmuştur. Bu değer, psikometrik standartlara göre ölçeğin kabul edilebilir düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu ve dolayısıyla ölçtüğü yapıyı tutarlı bir şekilde temsil ettiğini göstermektedir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik çalışmaları, hem iç tutarlılık hem de zamana bağlı tutarlılık (test-tekrar test) yöntemleriyle detaylı olarak incelenmiştir. Bu çalışmalar, envanterin farklı uygulamalarda istikrarlı sonuçlar verdiğini doğrulamayı amaçlamıştır.

İç Tutarlılık: Ölçeğin toplam puanı ve alt boyutları için iç tutarlılık katsayıları **.65 ile .82** arasında değişmektedir. Bu aralık, alt boyutların yapısına bağlı olarak güvenilirlik düzeylerinin yüksek ile orta arasında değiştiğini belirtir.

Test-Tekrar Test Güvenirliği: Ölçeğin zamana karşı tutarlılığını inceleyen test-tekrar test güvenilirlik katsayıları **.49 ile .66** arasında saptanmıştır. Bu değerler, ölçeğin zaman içinde orta düzeyde bir istikrar sergilediğine işaret etmektedir.

Faktör Analizi

Akademik Beklentilere İlişkin Stres Envanteri, faktör analizi sonucunda iki temel alt boyuta sahip olduğunu tespit edilmiştir. Ölçek, toplamda **9 madde** içermektedir ve bu maddeler iki farklı faktöre dağılmıştır.

Bu faktörler ve madde dağılımları şunlardır:

Aile/Öğretmen Beklentileri Alt Boyutu: Bu faktör 5 maddeden oluşmaktadır ve dışsal akademik

baskı kaynaklarına odaklanır.

Kendine İlişkin Beklentiler Alt Boyutu: Bu faktör 4 maddeden oluşmaktadır ve bireyin içsel standartlarından kaynaklanan stres ve gerginliği ölçer.

Envanter Bilgileri

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Öz Bildirim Envanteri (Self-Report Inventory)

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Öğrenciler (Students)

Age Group: Belirtilmemiştir (Genellikle lise ve üniversite öğrencileri için uygundur)

Population Details: Uyarlama çalışması için kullanılan örneklem detayları kaynağa belirtilmemiştir.

Test Methodology: 5'li Likert Tipi Derecelendirme (1= hiçbir zaman - 5= her zaman)

Anahtar Kelimeler

Cronbach Alpha, test-tekrar test güvenilirliği, psikometrik özellikler, geçerlik, faktör yapısı, akademik stres.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: hulyaebb@hacettepe.edu.tr (Sorumlu Yazar: Hülya Kelecioğlu)

Correspondence Address: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (Yayın Adresi)

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin orijinal uyarlama çalışması 2009 yılında yayınlanmıştır. Ölçeğin kullanımı için gerekli izinler ve olası ücretlendirme bilgileri için sorumlu yazar Hülya Kelecioğlu ile iletişime geçilmesi önerilmektedir.

Orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [akademik-beklentilere-iliskin-stres-envanteri-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Kelecioğlu, H., & Bilge, F. (2009). Akademik Beklentilere İlişkin Stres Envanterinin uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36, 148-157.

Akademik Beklentilere İlişkin Stres Envanterinin Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmuştur ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

2 alt boyut ve 9 madde

Aile/Öğretmen beklentileri (5 madde): Ailemin benden beklediklerini gerçekleştiremediğimde kendimi suçlarım.

Kendine ilişkin beklentiler (4 madde): Kendi standartlarıma göre yaşamadığımda gerginlik hissedirim.